

OBILJEŽJA PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA KOJA DOPRINOSE DOBROBITI DJETETA

Beronja, Mihaela

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:840904>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**OBILJEŽJA PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE
RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA KOJA DOPRINOSE
DOBROBITI DJETETA**

MIHAELA BERONJA

SPLIT, 2023

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Preddiplomski sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Kolegij: Partnerstvo s roditeljima i lokalnom zajednicom

**OBILJEŽJA PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE
RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA KOJA DOPRINOSE
DOBROBITI DJETETA**

STUDENTICA: Beronja Mihaela

MENTOR: doc. dr.sc. Maglica Toni

SPLIT, 2023.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. OBITELJ I ODGOJNO-OBRAZOVNA USTANOVA U INTERAKCIJI.....	2
1.1. UTJECAJ OBITELJI NA RAZVOJ DJETETA.....	5
1.2. UTJECAJ ODGAJATELJA NA RAZVOJ DJETETA.....	7
2. SURADNJA I PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	9
2.1. DEFINICIJA PARTNERSTVA.....	9
2.2. RAZLIKA SURADNJE I PARTNERSTVA.....	10
3. OBILJEŽJA KVALITETNOG PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	13
3.1. OBLICI PARTNERSTVA	19
4. UTJECAJ PARTNERSTVA NA DOBROBIT DJETETA	21
ZAKLJUČAK	23
SAŽETAK	24
SUMMARY	25
LITERATURA.....	26
PRILOZI SLIKA.....	29

UVOD

Tema ovog završnog rada su obilježja partnerstva roditelja i odgojno-obrazovne ustanove predškolskog odgoja koja doprinose dobrobiti djeteta. Bitno je naglasiti kako je odnos obitelji tj. roditelja i odgojno-obrazovne ustanove specifična dinamika koja je predmet brojnih istraživanja u ovoj grani društvene znanosti. Od iznimne je važnosti kvaliteta ovog odnosa u životu svakog djeteta. Predstavlja poveznicu između prvog djetetovog okruženja i odgojno-obrazovne ustanove gdje odgajatelji čine veliku ulogu u djetetovom razvoju. Kako bi taj razvoj bio kvalitetan, uzimajući u obzir sve čimbenike koji su specifični za svaki odnos (tako i ovaj), obje strane moraju postavljati iste ciljeve jedinstvene za dijete. U samom procesu odgajatelji i roditelji usklađuju svoja ponašanja tj. prilagođavaju ih postavljenim ciljevima. Radom na sebi obje strane mogu utjecati na poboljšanje svojih kompetencija i kasnije na povećanje kvalitete odnosa. U radu istaknuti će se neki od zaštitnih, ali i rizičnih čimbenika koji proizlaze iz tog odnosa.

Ovaj rad bavi se obilježjima kvalitetnog partnerstva te prikazuje razliku partnerstva i suradnje. Suradnja je pojam koji se često koristi kada se govori o odnosu odgojno-obrazovne ustanove i roditelja, no partnerstvo je zapravo onaj termin i odnos kojem treba težiti. Ono je najoptimalniji način zajedničkog utjecaja roditelja i odgojno-obrazovne ustanove na razvoj djeteta. U samom radu objasniti će se koja obilježja partnerstva doprinose dobrobiti djeteta i istaknuti značajne modele partnerstva. Navesti će se određeni oblici provođenja partnerstva u praksi odgojno-obrazovne ustanove te objasniti pozitivan utjecaj kvalitetnog partnerstva na kasnija postignuća djeteta kao i razvoj prema uspješnom članu lokalne zajednice.

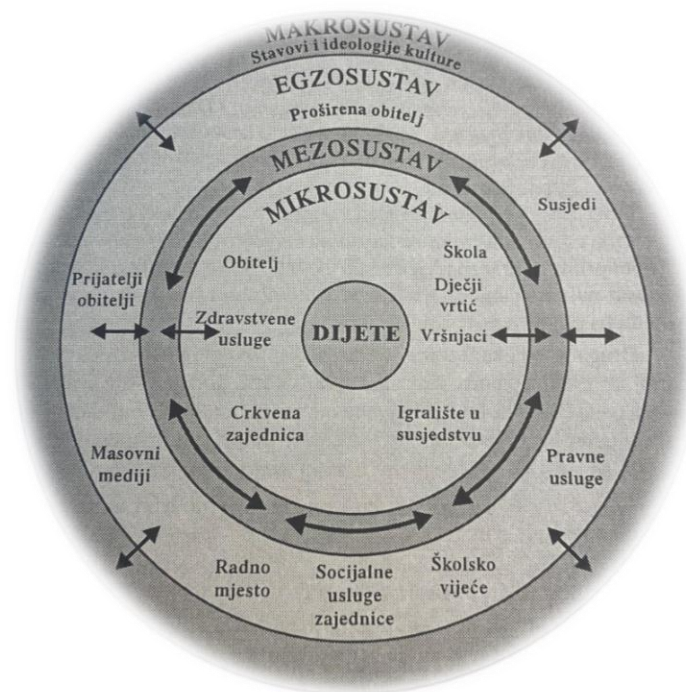
1. OBITELJ I ODGOJNO-OBRAZOVNA USTANOVA U INTERAKCIJI

Kada se dijete uključi u predškolsku ustanovu upoznaje novu okolinu izvan primarne zajednice, odnosno obitelji. Ovaj prijelaz prilika je za proširenje poticaja za kvalitetan razvoj djeteta. Roditelji poznaju svoje dijete i njegove potrebe te u trenutku prijelaza iz obitelji u vrtić, dobivaju podršku odgojno-obrazovne ustanove. Stvara se novi odnos koji može pružiti veliki doprinos djetetu, pogotovo ako je smislen i usmjeren primarno prema djetetovoj dobrobiti. Kada je komunikacija kvalitetna, može se osmisliti odgojno-obrazovni proces koje će odgovarati potrebama djeteta. Kako bi se odnos što bolje razumio, potrebno je poznavati karakteristike oba sudionika tj. definirati obitelj i opisati ulogu odgojno-obrazovne ustanove.

Naime, Juul (2002) navodi kako se obitelj smatra najstarijom ljudskom institucijom koja je prošla kroz mnoge promjene, no njena „osnovna dinamika i temeljni procesi i nadalje su životno važni“ (Juul, 2002:11) u pojedinačnom razvoju, pogotovo za dijete. Može se reći da je potrebno stvarati odnose koji su usmjereni na psihofizički razvoj svih obiteljskih članova (Juul, 2002). Pri samom definiranju obitelji, postoji više različitih polazišta poput funkcije, strukture, odnosa itd. Haralambos i Heald (1994; prema Ljubetić, 2007) smatraju je društvenom institucijom. Ipak, obitelj je povoljnije opisana kao ideološki i simbolički konstrukt sa svojim principima i jedinstvenim interakcijama (Stacey, 1993; Elking, 1995; prema Ljubetić, 2007). Ljubetić (2007) kaže kako se obitelj može gledati kao „primarnu emocionalnu i socijalnu zajednicu roditelja i njihove biološke i/ili adoptirane djece (i ostalih srodnika) koji zajedno obitavaju i na jedinstven način obnašaju svoje obiteljske funkcije“ (Ljubetić, 2007:5). Dalje, Widmer (2010) ističe da je obiteljska struktura „fina mreža interaktivnih odnosa i procesa koji uvjetuje načine i razinu emocionalne privrženosti“ (prema Visković, 2018:17). Prema ovome, može se pretpostaviti koliko je zapravo obitelj utjecajna na dijete i njegov razvoj. Međutim, Visković (2018) naglašava kako određeni događaji i obrasci ponašanja nemaju stopostotnu predvidivost ishoda što se može uočiti u definiciji Bašić, Koller-Trbović i Žižak (2005) gdje obitelj nazivaju samoobnavljajućim sustavom sa stalnim promjenama.

Djetetovu najbližu okolinu predstavljaju prvenstveno roditelji, odnosno obitelj i zatim odgojno-obrazovna ustanova. Prema Teoriji bioekoloških sustava Urie Bronfenbrennera dijete se

nalazi u središtu okruženo sustavima tj. različitim okolinskim kontekstima gdje svaki sustav ima utjecaj na razvoj djeteta i dijete utječe na svaki sustav (Berk, 2015). Teorija navodi četiri sustava: mikrosustav, mezosustav (međusobni odnos mikrosustava), egzosustav (lokalna zajednica) te makrosustav (kultura države/društvo) te se obitelj i odgojno-obrazovna ustanova svrstavaju u mikrosustav (Vasta, Haith, Miller, 2005; prema Eret, 2011). Međusobno, dijete i mikrosustav su u stalnoj promjenjivoj interakciji te je potreba za partnerskim odnosom unutar sustava izuzetno važna kako bi izravan utjecaj na djetetov razvoj bio kvalitetan. Prema tome, mezosustav, odnos obitelji i odgojno-obrazovna ustanova, poboljšanjem svog odnosa dugoročno pruža poticajno sazrijevanje.

Slika 1. Bronfenbrennerova teorija ekoloških sustava (Vasta, Haith, Miller, 2005)

Potreba za partnerskim odnosom između mikrosustava obitelji i odgojno-obrazovne ustanove utemeljena je preko teorije ekoloških sustava (Bronfenbrenner, 1979; prema Smith i sur., 2020). Mezosustav obitelj i predškolske ustanove prikazuje namjerne i osmišljene zajedničke učinke nazvane intervencijama na djetetovo okruženje tj. na akademsko i socioemocionalno funkcioniranje (Smith i sur., 2020). Smith i sur. (2020) navode strukturalne i odnosne elemente tih

intervencija te objašnjavaju kako se strukturalni elementi odnose na aktivnosti, ponašanja i strategije kojima se povećava roditeljsko sudjelovanje u učenju djeteta poput dosljednosti u poticanju rane pismenosti, znatiželjnosti i proširivanju znanja. Kao primjer, autori navode program *Storytelling for the Home Enrichment of Language and Literacy Skills* (Boyce i sur., 2010; prema Smith i sur., 2020). Odnosne elementi temelje se na uspostavljanju i razvijanju odnosa između roditelja i odgajatelja koje uključuju sastanke gdje se utvrđuju ciljevi i uloge svakog (Sheridan i Kim, 2016; prema Smith i sur. 2020). Intervencija koja sadrži odnosne elemente je ParentCrops (Brotman i sur., 2011) koja je usmjerena na djecu u nepovoljnom položaju i cilj je komunicirati i čuti iskustva roditelja kako bi se mogao unaprijediti odnos roditelja i praktičara i ostvariti pozitivnih ishodi za dijete (prema Smith i sur., 2020). Smith i sur. (2020) proveli su istraživanje gdje su ispitali koje efekte imaju ove intervencije na djetetovo akademsko i socioemocionalno funkcioniranje te su rezultati pokazali kako pozitivno utječu na djetetova postignuća. Dokazano je kako strukturalni element sudjelovanja roditelja kod kuće imao pozitivan ishod na postignuća troje od četvero djece te odnosni elementi razvijanja suradnje tj. partnerstva je također pokazao pozitivan utjecaj djetetova akademska i socioemocionalna postignuća (Smith i sur., 2020). Višnjić Jevtić (2018) navodi kako je takav odnos temeljen na dvosmjernoj komunikaciji, sudjelovanjem u zajedno planiranim aktivnostima te razmjeni iskustava i znanja tj. učenju. Visković (2018) naglašava važnost suradnje obitelji i ustanove te partnerstva roditelja i odgajatelja jer određene različitosti u kulturama ove dvije zajednice mogu dovesti do otežavanja prijelaza u vrtić.

Svaki odnos najmanje dviju osoba sadrži niz čimbenika koji utječu na njega. Osobine pojedinaca, učestalost i trajanje interakcija neki su od elemenata koji razlikuju svaki pojedini odnos. Ljubetić (2014) navodi kako bi se izgradio kvalitetan i zdrav odnos potrebno je „međusobno povjerenje, osjetljivost i ravnopravnost“ (Ljubetić, 2014:63). Clarke i sur. (2010; prema Ljubetić, 2014) određuju da se povjerenje ovog odnosa sastoji od poštovanja uloge druge strane, kvalitetnih kompetencija, osjetljivost za drugog te integritet tj. da nema paradoksa u ponašanjima i riječima. Razvoju povjerenja može se nadodati i odgovornost, navodi Dunsmuir i sur. (2004; prema Ljubetić, 2014), gdje svaka strana razumije važnost svoje uloge te je ispunjava i isto može očekivati od druge. Juul (2002) kaže kada se prepoznaje i prihvaća uloga u odnosu, problem nekog člana gleda se kao zajednički i cilj je riješiti ga. To se može prenijeti na odnos obitelj i odgojno-obrazovne

ustanove gdje je odgovornost članova unaprjeđenje istog. Bašić i sur. (2005) navode kako se usklađenim djelovanjem stvara što poticajnije okruženje moguće za djetetov razvoj.

1.1.UTJECAJ OBITELJI NA RAZVOJ DJETETA

Prvo osposobljavanje za sudjelovanje u društvu djetete doživljava u obitelji. Dijete, kao aktivni dionik svog vlastitog odgoja, uči u svakodnevnom okruženju te roditelji mu pokušavaju prenijeti svoje obiteljske vrijednosti (Visković, 2018). Odgoj u obitelji definira se kao „proces izgrađivanja, razvijanja i oblikovanja čovjeka u njegovim ljudskim odlikama“ (Hrvatska enciklopedija). Roditelji svojim znanjima i odgojnim postupcima imaju veliki utjecaj na djetetov razvoj te je potrebno izgraditi odnos i obiteljsku klimu gdje djetete može spontano stvarati svoja socijalna iskustva (Berk, 2015). No, kako Došen-Dobud (2008) navodi da se roditeljske brige, ugodni i neugodni osjećaji mogu odraziti na djetete potrebno se stalno refleksirati na svoja ponašanja. Milanović i sur. (2000; prema Ljubetić, 2013) kazuju da je pedagoški kompetentan roditelj onaj koji dobro osjeća u svojoj ulozi i ima kontrolu nad svojim ponašanjima. Ne odustaje, proučava svoja ponašanja, traži greške te ih mijenja i poboljšava.

Uloga i utjecaj roditelja na razvoj djeteta može se prikazati kroz podjelu roditeljskih stilova. Skupina roditeljskih ponašanja su stilovi roditeljstva. Razlikuju se četiri stila: permisivni, autoritarni, indiferentni i autoritativni te se definiraju kroz dimenzije roditeljske topline i roditeljskog nadzora tj. kontrole (Klarin, 2006). Kada se govori o toplini, misli se na svu potporu, podržavanje kako bi se djetetu bilo ugodno (Rollins i Thomas, 1979; prema Deković, 1991; prema Klarin, 2006). Druga dimenzija je kontrola kojom, navodi Berk (2015), roditelji žele postići zrelost u djetetovim ponašanjima. Permisivni stil je popustljiv, djetete ima veliku razinu topline od strane roditelja, no dimenzija kontrole ne postoji ili je iznimno mala te Klarin (2006) kako su ova djeca često impulzivna, a i depresivna i nezadovoljna jer nemaju postavljena očekivanja roditelja koja mogu ispuniti. Slično, indiferentni roditeljski stil je stil bez nadzora, no ovdje izostaje i roditeljska toplina. Roditelji nemaju interes za djetete, ravnodušni su prema djetetovim potrebama pa djeca često ne razviju samoregulaciju emocija (Klarin, 2006). Nadalje, autoritarni roditeljski stil uključuje veliku razinu roditeljske kontrole i nedovoljnu razinu topline gdje roditelji koriste

dominaciju, strogoću i agresiju. Postavljaju irealne zahtjeve i očekivanja od djeteta i to rezultira samodestruktivnim djetetom (Klarin, 2006). Naposljetku je autoritativni stil gdje dijete prima maksimalnu razinu topline od roditelja koji također znaju postaviti kvalitetne granice unutar kojih se dijete može osjećati ugodno (Klarin, 2006). Djeca koja su odrasla i odgajana ovakvim stilom imaju „pozitivnu sliku o sebi, razvijenih su socijalnih vještina, imaju sposobnost regulacije emocija, manifestiraju pozitivne oblike ponašanja“ (Klarin, 2006:25). Autorica navodi kako je logično zaključiti kako je pozitivan ishod djetetu pružaju toplina, podrška i realistične granice, a negativan pružaju kažnjavanje i zanemarivanje. Odgajatelj svojim školovanjem i stečenim znanjima može prepoznati neke karakteristike kakvim stilom roditelji odgajaju dijete te je jasno zaključiti kako je partnerski odnos vrlo lako i prirodno ostvariti s roditeljima čija su ponašanja u skladu s autoritativnim roditeljskim stilom. Ferić Šlehan (2008) navodi kako pružanjem pozitivnih potkrepljenja, sudjelovanjem u djetetovim aktivnostima, no i dosljednost u dimenziji roditeljske kontrole utječu na pozitivne ishode poput prosocijalne osobnosti, visoke akademske kompetentnosti, samopouzdanja i samopoštovanja. Takvi roditelji prihvatiti će sve savjete odgajatelja, biti će iskreni u komunikaciji o djetetu i, u suštini, moći unaprjeđivati svoje roditeljske kompetencije.

Još jedan način objašnjavanja utjecaja roditelja na razvoj djeteta je putem rizičnih i zaštitnih čimbenika. Vulić-Prtorić (2002; prema Klarin, 2006) navodi kako obitelj može biti zaštitni ili rizični faktor koji determinira buduća ponašanja i razvoj djeteta. Rizični čimbenici poput autoritarnog stila roditeljstva, zanemarivanja, zlostavljanja, socioekonomskih problema mogu dovesti do razvoja ponašajnih problema, dok zaštitni čimbenici zapravo djetetu stvaraju zdravu regulaciju emocija tj. sam razvoj, a uključuju zdrave odnose u braku, sigurnu privrženost, razumijevanje potreba djeteta i jasnoću u komunikaciji (Klarin, 2006). Dijete koristi stečena iskustva, odnosno obrasce ponašanja iz obitelji u novim drugim interakcijama te se razvija u prosocijalnu osobu, zato se obitelj smatra prvim učiteljem djeteta (Klarin, 2006). Coleman i Karraker (1998, prema Ferić Šlehan, 2008) zaštitnim čimbenikom određuju i roditeljsko uvjerenje u kvalitetu svojih ponašanja i sposobnosti. Kako bi cijelo obiteljsko okruženje bilo zaštitni čimbenik u djetetovom razvoju, potrebno je da dijete ima jasno postavljene granice, jasna očekivanja koja su i realna s obzirom na djetetove mogućnosti, roditeljsku dosljednost u nadzoru ponašanja te stalnu podršku i pozitivna potkrepljenja (Harachi, 2000; prema Ferić Šlehan, 2008).

1.2. UTJECAJ ODGAJATELJA NA RAZVOJ DJETETA

U ovom poglavlju objašnjava se uloga odgojno-obrazovne ustanove, primarno odgajatelja u djetetovom rastu i razvoju. Gruden i Gruden (2006) navode kako se ličnost odgajatelja i zadovoljstvo vlastitim životom može prepoznati kroz njegov pedagoški rad, tj. osoba koja je zadovoljna svojom situacijom uspijeva vidjeti i djelovati pozitivno. Samopouzdana odgajatelj siguran je u svoje odluke, djeluje namjerno i kvalitetno.

Kroz svakodnevne aktivnosti u vrtiću, poput pripovijedanja priča i bajki, dijete ima primjer kvalitetnih modela ponašanja i razvija moralnost (Težak i Čudina-Obradović, 1993; Martinović i Stričević, 2011; prema Visković, 2018). Stavlja se naglasak na autonomiju koju dijete ostvaruje samostalnim biranjem aktivnosti, suigrača i igračaka. Dijete uči funkcionirati u okruženju gdje se dogovorena pravila skupine poštuju. Ta dogovorena pravila usmjerena su na izbjegavanje sukoba, ali i na rješavanje potencijalnih gdje dijete razvija samoregulaciju emocija. Odgajatelj u cijelom procesu je pomagač, poticatelj i opskrbljivač osluškujući dječje potrebe. Rezultati istraživanja Petrović-Sočo, Miljević-Ričić i Šarić (2013) pokazuju kako odgajatelji smatraju da su dječje potrebe do treće godine uglavnom potreba za ljubavlju i sigurnošću, a nakon treće godine ističu potrebu za druženjem i socijalnim aktivnostima, što autorice prepisuju kognitivnom razvoju i teoriji privrženosti.

U suradničkom odnosu s roditeljima, odgajatelji mogu koristiti svoja pedagoška znanja uz informacije koje pruža roditelj te stvarati poticajno okruženje u kontekstu institucijskog odgoja i obrazovanja (Sušan Gregorović, 2018). Ovo razdoblje djetinjstva obilježava najaktivniji rast i razvoj čovjeka te kako dijete u predškolskoj ustanovi provodi najviše vremena uz obitelj, vrtić mora biti mjesto gdje dijete može razvijati svoju osobnost i sposobnosti nesmetano, a najprirodniji način je kroz igru. Predškolski odgoj i obrazovanje uključuje poticanje tjelesnog, emocionalnog, kognitivnog i socijalnog te se naglašava kako taj razvoj mora biti holistički i cjelovit. Kada je odgajatelj svjestan važnosti svih razvojnih područja djeteta, može kvalitetno poticati svaki. Bramwell i sur. (2011; prema Đuranović, Klasnić i Matešić, 2020) navode kako je odgajatelj „osoba visoko motivirana za rad, otvorena uma, fleksibilna, spremna za cjeloživotno učenje, marljiva, samouvjerena“ (Đuranović i sur., 2020:93). Ovim karakteristikama i stečenim

pedagoškim znanjima odgajatelji nude djeci aktivnosti i poticaje, stvaraju situacije gdje dijete stječe nova iskustva (Šagud 2015; prema Đuranović i sur. 2020).

2. SURADNJA I PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Kako je obitelj primarno djetetovo okruženje, vrlo je bitna razina aktivnog truda roditelja u razvoju odnosa s odgojno-obrazovnom ustanovom koja predstavlja veliki dio djetetovog života. Česta se može čuti kako je uloga obitelji odgoj, a ustanove obrazovanje, no to nije ni blizu točno. Potreba za partnerskim odnosom prepoznaje se upravo u onome što doprinosi djetetu. Prema CASEL (2023) djetetova najbliža okruženja su odgovorna u poticanju razvoja te je neupitno koliko je taj odnos bitan za dijete.

2.1.DEFINICIJA PARTNERSTVA

Postoji više definicija partnerstva. Autorica Vincent (1996) navodi kako je partnerstvo „difuzan koncept“ obuhvaćajući obilno područje ideja „kao što su jednakost, konsenzus, harmonija i zajednički trud“ (prema Ljubetić, 2014:4). Partnerstvo se definira kao i suradnički odnosi i aktivnosti koje uključuju osoblje ustanove, roditelje i druge članove obitelji (Australian Department of Education, 2020). Određenje partnerstva „kao dijeljenje ciljeva, doprinosa i odgovornosti između odgojitelja i roditelja“ daju Christenson, Godber i Anderson (2005; prema Višnjić Jevtić, 2018:78). Paccaud i sur. (2021) govore kako partnerstvo podrazumijeva zajedničku predanost i koherentne i usklađene radnje prema istom cilju. Također, Bašić (2009) definira partnerstvo kao „nehijerarhijski odnos, jednaku moć i jednaku odgovornost tj. simetričan odnos sudionika.“ (Bašić, 2009:33). U sličnom smislu, Dunst i Trivette (2010) navode kako je partnerstvo fokusirano „na korištenje postojećih obiteljskih snaga i stjecanja novih sposobnosti za postizanje željenih ciljeva“ (prema Ljubetić, 2014:4). Prema deFur (2012), partneri određuju međusobne uloge i očekuju odgovorno ponašanje druge strane u izvršavanju obveza svoje uloge. Još jedna definicija kaže kako ovakav odnos „podrazumijeva ravnopravnost i komplementarnost uloga, uzajamno poštivanje i prihvaćanje“ misleći na to da roditelji nisu klijenti usluge već „ravnopravni partneri u gradnji predškolskog kurikula“ (Nenadić-Bilan i Zloković, 2015:66). Whalley (2007)

navodi partnerstvo „kao dijeljenje snaga, prepoznavanje roditeljskog znanja i ekspertize kao jednakovrijednog onom profesionalnom“ (prema Višnjić Jevtić, 2018:78).

Ljubetić (2014) predstavlja partnerstvo kao „najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinaca iz obiteljske zajednice (najčešće roditelji i/ili staratelji) i vrtića/škole (najčešće odgojitelji/učitelji i stručni suradnici) usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja (dobrobit djeteta), a koji se odvijaju u određenom kontekstu (vrtić/škola koju dijete pohađa) i imaju određeno vrijeme trajanja (najčešće za boravka djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi)“ (Ljubetić, 2014:4). Potrebni su određeni parametri za realizaciju ovakvog odnosa ako se želi postići što bolja kvaliteta. To su „međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija, odgovornost te želja, energija i vrijeme sudionika uloženi u postizanje zajedničkog cilja, ali i niz drugih vrlo osobnih doživljaja pojedinaca u partnerskom odnosu.“ (Ljubetić, 2014:4).

2.2. RAZLIKA SURADNJE I PARTNERSTVA

U svakodnevnom se radu odgajatelja koristi termin suradnja s roditeljima. Naveden je i u *Nacionalnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* (2015), no bitno je naglasiti kako suradnja po svom značenju ne sadrži određene ključne elemente partnerstva (Ljubetić, 2014). Partnerski odnos definiran je zajedničkim ciljem. Obje strane sudjeluju u procesu na temelju svojih mogućnosti u svrhu djetetovog razvoja. Sam se odnos temelji na konceptu zajedničkog djelovanja prema istom cilju, a ne kompromisu i udovoljavanju „drugoj strani“. Kvalitetno partnerstvo je zapravo najviši nivo suradnje pojedinaca koji žele postići zajednički ishod. Razliku suradnje i partnerstva, značajnu za pedagoški rad, iskazala je Pašalić Kreso (2004; prema Ljubetić, 2014), gdje se suradnja sagledava kao trivijalna i općenita komunikacija gdje nema konkretnog prostora za promjenu. Razlog tome mogu biti već postavljene vrijednosti pojedinačnih strana te je nerealno očekivati usklađeno djelovanje ka istom cilju. Jedno od fundamentalnih obilježja suradnje može se objasniti kroz hijerarhijske uloge gdje je odgojno-obrazovna ustanova postavljena kao važnija tj. roditelji su oni koji ugađaju potrebama ustanove (Ljubetić, 2014). Ovo se može jednostavno prikazati dajući roditeljima naziv klijenti (Curtis, 1988; prema Ljubetić, 2009).

Partnerstvo često zahtijeva promjenu u stavovima i ponašanjima i roditelja i odgajatelja. Svrha tih promjena je prijelaz dva odvojena okruženja djeteta u saveznike u odgoju (Australian Department of Education, 2020). Ovaj savez sadrži više segmenata koji su značajni za kvalitetan razvoj odnosa odgojno-obrazovne ustanove i roditelja. Autori Albright i Weissberg (2010; prema Ljubetić, 2014) objašnjavaju kako je partnerstvo zapravo djelovanje u svrhu podržavanja dječjeg razvoja prema sljedećoj razvojnoj fazi. Kada svi sudionici prepoznaju i prihvate svoju ulogu u odgojno-obrazovnom procesu, ulažu svoje vještine u razvoj partnerskih odnosa (Ljubetić, 2009). No ovakva dinamika nije istoznačna kao i poslovno partnerstvo. Temeljna razlika je u subjektivnom i emocionalnom odnosu između roditelja i odgajatelja, navodi Maleš (2015; prema Višnjic Jetvić, 2018). U partnerskom odnosu treba jednako cijeniti doprinos drugog, poštovati djetetove potrebe i interese, provoditi inkluziju obitelji koje su nepovoljnog položaju, stalno unaprjeđivati proces učenja djece i uključivati roditelje u stvaranje kurikuluma (Australian Department Of Education, 2020).

Razlike u suradnji i partnerstvu mogu se prikazati preko više čimbenika. Inicijativu u suradnji uglavnom ima odgojno-obrazovna ustanova, dok se u partnerstvu roditelji i odgajatelji nadovezuju. Motiviranost za ostvarenje odnosa u suradnji je pretežno formalna i po potrebi, a kod partnerstva postoji intrinzična motiviranost kod obje strane, navodi Ljubetić (2014) te ističe kako se u partnerskom odnosu obraća pozornost na potrebe druge strane i pruža se podrška u funkcioniranju. Podrška je vrlo važan segment u partnerstvu. Potrebno je uložiti vrijeme i biti predan kako bi proces realizacije odnosa bio što uspješniji i roditeljima je potrebno pružiti podršku kako bi imali mogućnost postaviti partnerstvo kao jedan od prioriteta u djetetovom razvoju (Australian Department of Education, 2020).

Naime, postoji razlika između samog uključivanja i sudjelovanja, odnosno angažmana roditelja u procesu. Oostdam i Hooge (2013; prema Višnjic Jevtić, 2018) navode da kako je kod uključivanja roditelj površan u odnosu s odgojno-obrazovnom ustanovom, a pri sudjelovanju aktivno djeluje u odgoju i obrazovanju. Prema CASEL (2023) potvrđuje se postojanost razlike između roditeljske uključenosti i sudjelovanja i govore kako kod uključenosti glavnu riječ u aktivnostima i zahtjevima djeteta ima ustanova. Sve se više kreće prema terminu angažiranosti gdje se prepoznaje doprinos koji imaju roditelji. Paccaud i sur. (2021) angažman nazivaju ključnim

elementom partnerstva. Fond znanja, korisnih iskustava i informacija koje imaju roditelji i lokalna zajednica moćan je alat u ostvarivanju djetetove dobrobiti (CASEL, 2023).

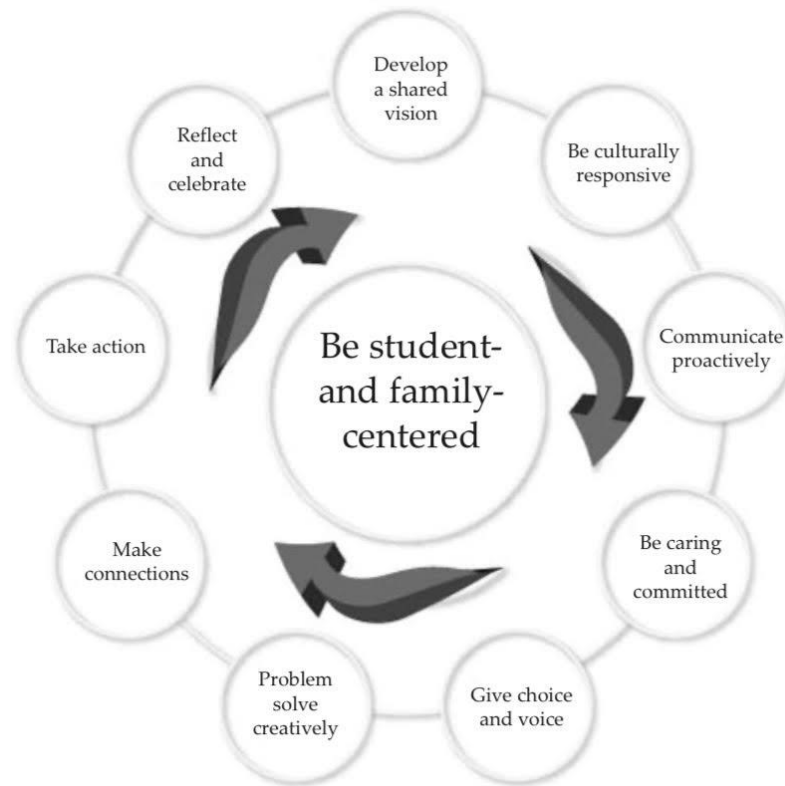
3. OBILJEŽJA KVALITETNOG PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Kako bi se partnerstvo kao kvalitetan odnos što bolje razumjelo, u ovom poglavlju istaknuti će se određena obilježja te istaknuti kako su u svrhu kategoriziranja obilježja partnerstva provedena određena istraživanja (Blue-Banning i sur., 2004; Dunst, 2004; Dunst i Trivette, 2010; prema Ljubetić, 2014). Navedeni su sljedeći elementi: poštenje, poštovanje, vjerovanje, otvorena komunikacija, fleksibilnost, aktivno slušanje, dijeljenje informacija i neosuđivanja. Slični elementi navode se i u *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015) kao pretpostavke izgradnje partnerstva i predstavljaju osnovu za izgradnju odnosa i također smatrati kao preduvjete ostvarivanja partnerstva. Dunst i Trivette (2010) ove elemente svrstavaju u tri odrednice ili „dimenzije partnerstva“ tj. „jednakost, poštovanje i stil komunikacije“ (prema Ljubetić, 2014). Međutim, pojavljuje se problem kada se veliki broj istraživača nije složio s točno definiranim brojem kategorija tj. dimenzija partnerstva. Prema rezultatima istraživanjima, niti jedna od dimenzija partnerstva nije dovoljno istaknuta među odgovorima sudionika istraživanja da bi bila značajna (Dunst i Trivette, 2010; prema Ljubetić, 2014). Bitno je spomenuti kako je partnerski odnos i dalje međuljudski odnos i da se ne diferencira od ostalih kvalitetnih obiteljskih odnosa te da je prikazan karakteristikama „brižni odnosi, učinkovita međuljudska komunikacija, poštovanje etičkih načela i učinkovito pomaganje“ (Dunst i Trivette, 2010; prema Ljubetić, 2014). Pozitivne ishode na dijete pokazali su brojni autori (Cefai i Cooper, 2010; Stange, 2012; Skinner i sur., 2014; Hertel, 2016; Hampden-Thompson i Galindo, 2017; prema Paccaud i sur., 2021) te prepoznati aspekti kojima se postiže partnerski odnos su komunikacija, povjerenje i prepoznavanje potreba obitelji.

Partnerstvo zahtijeva namjeran razvitak. Kada se primarno pomisli na neki partnerski odnos, npr. glazbenici, poslovni partneri, pretpostavlja se da su članovi posvetili neki vremenski period kako bi se upoznali sa svojom ulogom. (deFur, 2012). Tako je i kod partnerskog odnosa. U praksi partnerstvo odgojno obrazovne ustanove i obitelji podrazumijeva postavljanje zajedničkog cilja. Taj je cilj djetetova dobrobit. Autorica Ljubetić (2014) navodi kako obitelj i odgojno-

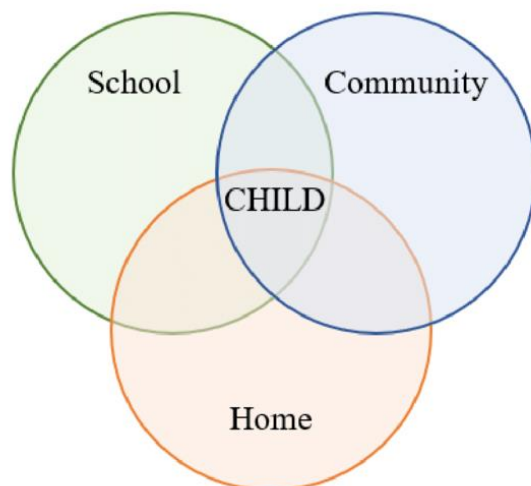
obrazovna ustanova imaju funkciju osigurati najbolju moguću potporu jedni drugima kako bi ostvarili postavljen cilj. Prema tome, Albright i Weissberg (2010) navode četiri temeljna obilježja partnerstva odgojno-obrazovne ustanove i obitelji, a to su „dijete u fokusu, konstruktivnost, jasnoća i konkretnost te kontinuitet“ (prema Ljubetić, 2014:47). Iznimno je važno da je dijete u primarnom fokusu komunikacije ovog odnosa i razlog samog postojanja odnosa zato što roditelje ponajprije zanimaju informacije od djetetu. Roditelj i odgajatelj djeluju u odnosu kako bi stvorili što cjelovitiju sliku o djetetu (Slunjski, 2008). Kada odgajatelj pristupa roditelju kao ravnopravnom sudioniku djetetovog odgoja i započinje razgovore o njegovom razvoju, oni će osjetiti važnost svoje uloge kao roditelja i korisnost svog iskustva roditeljstva što može dovesti do samorefleksije i unaprjeđenja svojih obrazaca ponašanja (Ljubetić, 2014). Konstruktivan način komunikacije potpomaže razvijanju samopouzdanja roditelja, odnosno pružanje informacija koje su značajne za djetetov razvoj omogućava roditelju osmišljavanje kvalitetnog pristupa odgoju (Ljubetić, 2014).

Autorica deFur (2012) prikazuje model partnerstva s obitelji gdje daje 10 smjernica za uspostavljanje odnosa. Kao centar ovog modela ističe fokusiranost na dijete i obitelj. Razvijanje zajedničke vizije za djetetove ishode, kulturalna osjetljivost, proaktivna komunikacija, posvećenost i brižnost, davanje izbora svih sudionicima procesa, konstruktivno rješavanje problema, povezanost i pristupačnost, refleksija na postignuća i proaktivnost u donošenju odluka obilježja su kojima se može utjecati na uspostavljanje kvalitete u odnosu (deFur, 2012). Stalno korištenje i provođenje ovih smjernica osigurava pozitivne ishode za dijete.

Slika 2. Model partnerstva s obitelji (deFur, 2012)

Nadalje, model Joyce Epstein (1995) šest tipova roditeljske uključenosti sastoji se od roditeljstva, komunikacije, učenja kod kuće, volontiranja, donošenja odluka i upravljanja školom te suradnje sa zajednicom (prema Sušanj Gregorović, 2017). Cilj ovog modela je prikazivanje podrške djetetovom razvoju u različitim sferama (CASEL, 2023). Epstein (2011; prema CASEL, 2023) ističe tri sfere koje se isprepliću te utječu na dijete a to su ustanova, obitelj i zajednica. Smith (2019) navodi kako svaka sfera mora stalno imati na umu djetetove potrebe i aktivno sudjelovati u stvaranju poticajnog okruženja.

Slika 3. Epstein „Sfere utjecaja“ (Smith, 2019)

Strukture koje su potrebne za osiguravanje i podržavanje partnerstva su timovi koji planiraju, organiziraju, provode i vrednuju partnerske odnose, politike i procedure kojima se definiraju i provode uspješni partnerski odnosi, umrežavanje u svrhu dijeljenja ideja, problema i strategija i odgovornost i obveza prema zajednici kroz izvještavanja o svom iskustvu. (Australian Government, 2020). Odgajatelj, na temelju stečenih znanja, partnerstvu pridonosi jasnim uputama koje roditelj može uključiti u svoje interakcije s djetetom te time povećati učinkovitost svojih usmjerenih ponašanja. No, kako je odgojno-obrazovni proces dugoročan, potrebno je ovaj odnos izgrađivati i dograđivati cijelo vrijeme. Kontinuitet i dosljednost su potrebni za donošenje uspješnih odluka u partnerskom odnosu. Ljubetić (2014) napominje kako se uspješno partnerstvo može pronaći u Reggio ustanovama gdje je partnerstvo neizostavni dio odgojno-obrazovnog procesa.

Sedam obilježja partnerstva su komunikacija, usklađivanje učenja kod kuće i u ustanovi, razvoj zajednice i identiteta, prepoznavanje uloge obitelji, konzultiranje pri odlukama, suradnja van škole i sudjelovanje (Australian Department of Education, 2020). **Komunikacija** mora biti efikasna, jasna i česta. Dvosmjernost komunikacije naznačuje potrebu aktivnog slušanja druge strane jer na taj način ustanova upoznaje i uči o roditeljima i obrnuto. Ona je multidimenzionalna kroz formalne i neformalne interakcije koje nisu ograničene samo na sastanke unutar ustanove, već

i slučajna susretanja, telefonske pozive itd. (Australian Department of Education, 2020). **Usklađenost učenja kod kuće i u ustanovi** uključuje činjenicu da se ova okruženja preklapaju tj. da je djetetu potrebno osigurati dosljedno učenje. Kada roditelji i ustanova imaju pozitivan i usklađen stav o učenju, dijete ne dobiva kontradiktorne signale i može razviti isti stav. Bitno je dogovoriti i ustanoviti okruženje prema djetetovim interesima i potrebama. **Razvoj zajednice i identiteta** obilježje je partnerstva koje se može povezati s vrijednosti identiteta u *Nacionalnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* (2015). Odnosi se na poticaje koji su usmjereni prema građenju djetetove uloge u zajednici, upoznavanju kulturnih obilježja, tradicija, društvenih normi itd. (Australian Department of Education, 2020). Rad na usklađivanju ovakvih poticaja razvija odnos ustanove i roditelja, pospješujući partnerstvo i time razvija lokalnu zajednicu. Nadalje, obilježje **prepoznavanja uloge obitelji** kao prvobitnog učitelja djeteta ističe koliko zapravo utjecaj imaju na dijete. Međusobnim upoznavanjem, odgajatelji i roditelji mogu razumjeti ulogu drugog, odgajatelji mogu roditeljima pružati informacije o kurikulumu, diskutirati ga i prilagoditi djetetovim potrebama, mogu biti izvor unapređivanju roditeljskih ponašanja, poslušati njihove probleme, zabrinutosti te biti podrška u njihovoj ulozi roditelja (Australian Department of Education, 2020). **Konzultiranje pri odlukama** naglašava pravo roditelja da sudjeluju u odlukama koje se tiču njihovog djeteta. Odgajatelji i roditelji dijele odgovornost u donesenim odlukama. Ta odgovornost roditeljima daje sigurnost da se poštuju njihove želje i interesi. (Australian Department of Education, 2020). Dalje, **suradnja van škole** odnosi se na lokalnu zajednicu. Iskorištavanje resursa zajednice poput dodatnih edukacija i roditelja i odgajatelja djeluju prema integraciji svih dijelova zajednice (Australian Department of Education, 2020). Naposljetku, **sudjelovanje** je obilježje partnerstva koje se može nazvati i angažman cijele obitelji. Podrazumijeva provođenje vremena u sobi dnevnog boravka, sudjelovanje na vanjskim događanjima poput izleta, priredbi djece u skupini, radionica i sl., ali i organiziranje nekih događaja prema mogućnostima obitelji (Australian Department of Education, 2020).

Već spomenuti elementi mogu se kategorizirati kao domene partnerstva tj. dvosmjerna komunikacija, obiteljska uključenost u domu i obiteljska uključenost u školi. Dvosmjerna komunikacija označava osnovni faktor svake akcije koja je usmjerena prema dječjem cjelovitom razvoju (Albright i Weissberg, 2010; prema Ljubetić, 2014). Omogućava uvid roditeljima u praksu i ustanovu, razmjenu informacija o djetetu i odgojnih strategija, no i pruža roditeljima izvor

traženja edukacija i savjeta kako bi razvili svoje odgojne sposobnosti (Ljubetić, 2014). Domena obiteljskog okruženja u domu odnosi na stvaranje optimalnog okružja koje je u skladu s postavljenim ciljem partnerstva, a i s djetetovim mogućnostima (Ljubetić, 2014). Uključuje roditeljska ponašanja tj. stil roditeljstva koji mora biti usklađen s željenim ishodom. Obiteljsko uključivanje u školi tj. u ovom slučaju, predškolsku ustanovu odnosi se na već pojašnjene situacije koje koriste roditelju da se osjeća kao ravnopravni član odgoja svog djeteta.

Dijete svoja ponašanja temelji na modeliranju tj. oponašanju viđenih interakcija. Prvi su doživljaji komunikacije unutar obitelj, no i između djelatnika odgojno-obrazovne ustanove i roditelja. Školska klima, odnosno klima odgojno-obrazovne ustanove ima veliku ulogu u partnerskom odnosu. Barr i Saltmarsh (2014; prema Witte, 2021) kazuju kako ravnatelji utječu na stvaranje pozitivne klime pružanjem podrške partnerstvu tj. zalaganjem i poticanjem praktičara. Kada su pojedinci tog odnosa svjesni međusobne različitosti, mogu ih usmjeriti u svoju korist tj. ostvarivanje cilja (Benson, 2006; prema Ljubetić, 2009). Učinkovitom raspravom i dvosmjernom komunikacijom koja je usmjerena na rješavanje problema, a ne na sukob, moguće je razviti čvršći odnos (Slunjski, 2006; prema Ljubetić, 2009), a konkretan i recipročni odnos bit je kvalitetnog funkcioniranja. Keyser (2006; prema Višnjić Jevtić, 2018) ističe kako doprinos tom odnosu ne mora biti u jednakoj mjeri, već se jednako cijeni. Albright i Weissberg (2010; prema Ljubetić, 2014) konstatiraju „4A“ načela potrebna za ustanovljavanju partnerstva i navode Approach (pristup), Attitude (stav), Atmosphere (ozračje) i Actions (akcije). Pristup se odnosi na prihvaćanje svoje uloge i odgovornosti u razvoju i učenju djeteta dok načelo stavova nalaže „poštivanje potrebe za jednakošću, zajedničkim vrijednostima i podjeljenoj odgovornosti među partnerima“ (Ljubetić, 2014:43). Ozračje odgojno-obrazovne ustanove treba biti što susretljivije i ljubaznije kako bi stvorili osjećaj prihvaćenosti i kod djece i roditelja te na temelju svega, mogu se osmišljavati akcije i strategije za ostvarivanje procesa (Ljubetić, 2014).

Određenim stavovima, vrijednostima i principima može se utjecati na efikasnost partnerstva, pogotovo kada se svi sudionici ponašaju u skladu s njima. Neki od tih principa je razumijevanje da i obitelj i ustanova žele ono najbolje za dijete što je ostvarenje punog potencijala (Australian Department of Education, 2020). Potrebno je prihvatiti da je obitelj prvi i dugoročni učitelj djeteta, ali i da odgajatelj posjeduje stručna znanja o djetetovom razvoju. Te razlike u ulogama mogu biti iskorištene u svrhu međusobnog nadopunjavanja. Bitno je naglasiti kako se

odnos mora temeljiti na odgovornosti, poštovanju i povjerenju (Australian Department of Education, 2020).

3.1. OBLICI PARTNERSTVA

U praksi komunikacija često bude usmjerena na to da odgajatelj izloži informacije o djetetu, opišu aktivnosti i ustanovu i sl. (Fritzell Hanhan, 2008; prema Višnjić Jevtić, 2018). Međutim, McAllister Swap navodi kako određene uloge poput publike i pomagača u aktivnostima, odnosno u procesu, omogućavaju poduzimanje jedan koraka prema ostvarivanja partnerstva (1993: prema Višnjić Jevtić, 2018). Kada se žele prikazati konkretni oblici partnerstva, suvremena literatura (Ljubetić, 2013; Wild, 2013; Milanović, 2014, Wilson, 2016; prema Višnjić Jevtić, 2018) nabroja grupne sastanke, individualne sastanke te pisana komunikacija. Koji će se način koristiti u svrhu razvoja partnerstva ovisi o odgojiteljima i roditeljima na temelju njihovih potreba i interesa.

Oblici suradnje gdje je uloga roditelja aktivna uključuje sudjelovanje u izradi kurikulumu, planiranju aktivnosti (Ljubetić, 2013), komunikaciju preko suvremene tehnologije, mobilnih aplikacija poput Whatsapp grupa, mrežnih stranica gdje roditelji mogu imati pristup slikama i fotografijama tj. dokumentiranom odgojno-obrazovnom procesu, no direktniji načini su druženja i provođenje vremena u sobi dnevnog boravka (Višnjić Jevtić, 2018). Rinaldi (2006; prema Ljubetić, 2014) navodi i objašnjava više mogućih situacija gdje bi se mogla ostvariti interakcija između roditelja i odgajatelja poput sastanaka koji su usmjereni na pružanje informacija o upisu, osmišljavanju procesa, razgovor o potrebama djeteta, posjet sobi dnevnog boravka, upoznavanje s osobljem i sl. Oblici komunikacije mogu se podijeliti na jednosmjerne i dvosmjerne. U jednosmjerne spadaju „kutići“ za roditelje i kutije za prijedloge, dok se u dvosmjerne svrstavaju roditeljski sastanci, radionice, svečanosti, izleti, individualni razgovori i predavanja (Mavračić Miković, 2019). Organiziranje sastanaka i predavanja na teme koje su predložili roditelji mogu imati pozitivan utjecaj na njihovu kompetentnost i razviti osjećaj prihvaćenosti u samom odnosu (Rinaldi, 2006; prema Ljubetić, 2014). Specifična događanja su svečanosti gdje cijela obitelj može biti uključena i sudjelovati u samom planiranju, a i organiziranje izleta sve u svrhu razvoja odnosa (Rinaldi, 2006; prema Ljubetić, 2014). Ovakve situacije su „rezultat promišljenih, sustavnih i

uspješnih aktivnosti koje praktičari provode u ustanovama koje promiču kvalitetno partnerstvo s obiteljima“ (Ljubetić, 2014:34).

4. UTJECAJ PARTNERSTVA NA DOBROBIT DJETETA

Djetetova dobrobit je cilj *Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje/NKRPOO* (2015). Ostvarivanje te dobrobiti je utjecaj na sva razvojna područja u svrhu formiranja zdravog i uspješnog pojedinca. U NKRPOO (2015) navode se tri skupine dobrobiti; osobna, tjelesna i emocionalna, obrazovna i socijalna. Odgajatelji proces mogu usmjeriti na ostvarivanje svih dobrobiti te dobrim i kvalitetnim osmišljavanjem aktivnosti utjecati cjelovito. Pri osmišljavanju takvog procesa, veliku ulogu imaju roditelji jer najbolje poznaju dijete, njegove interese, potrebe i sposobnosti.

Brojni autori navode kako je neupitan utjecaj bliže okoline na djetetov socioemocionalni razvoj i kasnija akademska postignuća (Albright i Weissberg, 2010; Dotger i Bennet, 2010; Kreider i Sheldon, 2010; Bronfenbrenner, 1986; prema Ljubetić, 2014). Socioemocionalni razvoj je „razvoj temeljnih socijalnih i emocionalnih kompetencija koje djeci omogućuju prepoznavanje i kontroliranje osjećaja, stjecanje i razvijanje empatije, razvijanje pozitivnih odnosa, donošenje prihvatljivih odluka, odgovorno i etično ponašanje te izbjegavanje neprimjerenog ponašanja“ (Payton i sur., 2000; prema Ljubetić, 2014:42). Ovakav razvoj koristi djetetu u svakom budućem iskustvu, bilo akademsko, socijalno i dr. Kako bi se dijete razvilo u kvalitetnog sudionika društva, ova prva iskustva koje doživljava unutar svoje okoline su od neizmjerne važnosti. Autorica Ljubetić (2014) naglašava kako su suvremenija istraživanja dokazala potrebnu usklađenost između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. To partnerstvo Schoon i Parson (2002; prema Nenadić Bilan i Matov, 2014) predstavljaju kao zaštitni čimbenik i ističu dugoročan pozitivan utjecaj na djetetovo odrastanje. Roditelji u partnerskim odnosima s predškolskom ustanovom imaju djecu „koja očituju pozitivne rezultate učenja te pozitivna druženja s vršnjacima i odraslima“ (Mc Wayne i sur., 2004; prema Nenadić Bilan i Matov, 2014:129). Lau i sur. (2011) ističu kako dijete se osjeća spremnije za školu te istraživanje Galindo i Sheldon (2012) upućuje na utjecaj partnerskog odnosa na matematičke i čitalačke sposobnosti kod djeteta (prema Nenadić-Bilan i Matov, 2014). Paccaud i sur. (2021) navode kako se pozitivna korelacija s uključenošću roditelja u proces odgoja i obrazovanja može uvidjeti kroz bolju samoregulaciju, prosocijalne vještine (Izzo et al., 1999; Anderson and Minke, 2007; Hornby and Lafaele, 2011; prema Paccaud i sur. 2021), bolje mentalno zdravlje i veće samopouzdanje (Shumow and Miller, 2001; Deslandes, 2005; Hornby and Lafaele,

2011; Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), 2018; prema Paccaud i sur., 2021).

Pozitivna povezanost između partnerskog odnosa roditelja i odgajatelja te akademskih postignuća djeteta bila je rezultat brojnih istraživanja (Čudina-Obradović, 1986; Eccles i Harold, 1996; Epstein, 2005; Epstein i Sanders, 2002; Epstein i sur., 2002; Fan i Chen, 2001; Grolnick i Slowiaczek, 1994; Henderson i Berla, 1994; Henderson i Mapp, 2002; Jeynes, 2005; Maleš, 1993, 2003; Olsen i Fuller, 2008; Pomerantz i sur., 2012; Rečić, 2003; Sanders i Sheldon, 2009; Swap, 1993; Van Voorhis i sur., 2013; Zloković, 1996; prema Sušan Gregorović, 2018). Witte i sur. (2021) prikazuju koje beneficije djeca imaju od efektivnih partnerskih odnosa. Kod obrazovnih dobrobiti navode stjecanje znanja i boljih ocjena (Smith i sur, 2020: prema Witte i sur. 2021), kod socijalne dobrobiti ističu visoke socijalne vještine, zdrave odnose s vršnjacima i odraslima te kod osobne, tjelesne i emocionalne dobrobiti naglašavaju odgovornost u donošenju odluka, snižene razine anksioznosti i depresije odnosno, visoku razinu samopouzdanja (Sheridan i sur. 2019: prema Witte, 2021). Autorica Sušan Gregorović (2018) navodi kako su područja gdje djeca ostvaraju bolja postignuća izraženiji angažman u učenju kod kuće, viši stupanj intrinzične motivacije u učenju, kontinuirano zalaganje u obrazovanju i sl. te ističe kako dijete prepoznaje pozitivne stavove roditelja prema učenju te ih samo razvija. Dijete postaje svjesno važnosti i razvija želju za uspjehom, samopouzdanje u svoje sposobnosti, razvija kvalitetne socijalne odnose s vršnjacima i svim tim ostvaruje opću dobrobit kroz partnerstvo obitelji i ustanove odgoja i obrazovanja.

ZAKLJUČAK

Naposljetku, bitno je naglasiti kako svaki pokušaj u ostvarivanju partnerstva ima pozitivan utjecaj na dijete, ali i na ostale sudionike partnerstva. Obitelj i predškolska ustanova najbliža su okruženja djetetu. Kada odgojno-obrazovna ustanova upoznaje dijete, upoznaje i obitelj djeteta, roditeljska ponašanja i stilove te stvaranjem odnosa s obitelji, dobiva korisna znanja, alate i informacije kojima može unaprijediti odgojno-obrazovni proces, a cilj tog procesa je ostvarenje djetetove dobrobiti. Stvaranjem tog odnosa svi sudionici mogu uskladiti svoja ponašanja, reflektirati se na prošla i unaprjeđivati ih. Međusobnim povjerenjem, smatranjem druge strane ravnopravnom u odgoju djeteta i poštujući je kao vrijednog saveznika u ovom procesu ostvaruje se partnerstvo. Roditelji su zagovornici prava svoje djece te je uloga ustanove pružiti mogućnost da sudjeluju u izradi kurikuluma prema kojem se provodi odgoj i obrazovanje tog djeteta. Odnos se može objasniti različitim modelima poput modela partnerstva deFur (2012) koje se može sagledavati kao i smjernice. Stalnom komunikacijom koja je iskrena, dvosmjerna i jasna moguće je osmisliti proces koji odgovara individualnim potrebama djeteta. Kada se prihvati da sudionici nemaju identičnu ulogu u odgoju, već se nadopunjuju, partnerstvo može ostvariti kvalitetu i uspješnost koristeći te razlike u svrhu poboljšanja odnosa. Razvijanje ovog odnosa možda je dugotrajno, ali ima dugoročne pozitivne ishode za dijete. Povezivanjem dvaju okruženja u partnerski odnos predstavlja zaštitni čimbenik u djetetovom odrastanju.

SAŽETAK

Tema ovog rada su obilježja partnerstva roditelja i odgojno-obrazovne ustanove predškolskog odgoja koja doprinose dobrobiti djeteta. Prema Bronfenbrennerovoj teoriji ekoloških sustava, obitelj i predškolska ustanova najbliža su okruženja djetetu i neupitano je da imaju veliki utjecaj na razvoj djeteta. U praksi partnerstvo odgojno obrazovne ustanove i obitelji podrazumijeva postavljanje zajedničkog cilja. Taj je cilj djetetova dobrobit. Zajedničkim djelovanjem, usklađivanjem ponašanja i ispunjavanjem svoje uloge, ovo partnerstvo mogu ostvariti pozitivne ishode za dijete i, naposljetku lokalnu zajednicu. Ovaj odnos moguće je razumjeti modelima partnerstva koje nude deFur (2012) i Epstein (2011; prema Smith i sur.,2019) koji se mogu koristiti kao i smjernice za realizaciju što kvalitetnijeg partnerstva. Također, naglašava se razlika u terminima suradnje i partnerstva u odnosu odgojno-obrazovne ustanove i obitelji gdje je partnerstvo najviši oblik nekog odnosa gdje sudionici djeluju u zajedničkom smjeru i cilju. Brojni autori ističu dvosmjernu komunikaciju, međusobno poštovanje i aktivno slušanje kao obilježja partnerstva koja osigurava kvalitetu odgoja. Sedam obilježja partnerstva su komunikacija, usklađivanje učenja kod kuće i u ustanovi, razvoj zajednice i identiteta, prepoznavanje uloge obitelji, konzultiranje pri odlukama, suradnja van škole i sudjelovanje (Australian Department of Education, 2020). Odgojno-obrazovna ustanova i obitelj tj. roditelji posjeduju znanja i informacije o djetetu te udruživanjem mogu pružiti djetetu najoptimalnije okruženje za odrastanje i stvoriti pozitivan stav o obrazovanju.

Ključne riječi: mezosustav, dvosmjerna komunikacija, modeli i obilježja partnerstva, pozitivni ishodi

SUMMARY

The topic of this paper is the characteristics of the partnership between parents and preschool education institutions that contribute to the child's well-being. According to Bronfenbrenner's theory of ecological systems, the family and preschool are the closest environment to the child and undoubtedly have a great influence on the child's development. The partnership between the educational institution and the family in practice implies setting a common goal. That goal is the well-being of the child. By working together, harmonizing behavior and each fulfilling their role, this partnership can achieve positive results for the child and ultimately the local community. This relationship can be understood by the partnership models offered by deFur (2012) and Epstein (2011; according to Smith et al., 2019), which can be used as guidelines for achieving the highest quality partnership. Also, the difference in the terms of cooperation and partnership in the relationship between the educational institution and the family is highlighted, where partnership is the highest form of relationship in which the participants act in a common direction and goal. Numerous authors highlight two-way communication, mutual respect and active listening as characteristics of a partnership that ensures the quality of education. The seven characteristics of partnership are communication, alignment of learning at home and in the institution, development of community and identity, recognition of the role of the family, consultation in decision-making, collaboration outside school and participation (Australian Department of Education, 2020). The educational institution and the family, i.e. the parents, have knowledge and information about the child, and by working together they can provide the child with the most optimal environment for growing up and create a positive attitude towards education.

Key words: mesosystem, models and characteristics of partnership, positive outcomes, two-way communication

LITERATURA

1. Australian Department of Education. Family - school partnerships framework A guide for schools and families. <https://www.education.gov.au/supporting-family-school-community-partnerships-learning/family-school-partnerships/family-school-partnerships-framework> . Pristupljeno: 26.8.2023.
2. Bašić, J., Koller-Trbović, N., Žižak, A. (2005). Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima. Zagreb: Alinea.
3. Bašić, S. (2009). Dijete (učenik) kao partner u odgoju. Kritičko razmatranje. Educational Sciences/Odgojne Znanosti, 11(2).
4. Berk, L. (2015). Dječja razvojna psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap.
5. deFur, S. (2012). Parents as Collaborators. Teaching Exceptional Children. 44. 58-67.
6. Došen-Dobud, A. (2008). Predškola – vodič za voditelje i roditelje. Zagreb: Alinea.
7. Đuranović, M., Klasnić, I. i Matešić, I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama. Školski vjesnik, 69 (1), 89-110. <https://doi.org/10.38003/sv.69.1.3>
8. Eret, L. (2012). Odgoj i manipulacija: razmatranje kroz razvojnu teoriju ekoloških sustava. Metodički ogledi, 19 (1), 143-161. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/94726>
9. Ferić Šlehan, M., (2008). Rizični i zaštitni čimbenici u obiteljskom okruženju: razlike u procjeni mladih i njihovih roditelja. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, 44 (1), 15-26. <https://hrcak.srce.hr/clanak/45555>
10. Gruden, Z., Gruden, V. (2006). Dijete – škola – roditelj. Zagreb: Alinea.
11. CASEL. Building Authentic School-Family Partnerships Through the Lens of Social and Emotional Learning. <https://casel.org/sel-innovations-1/> . Pristupljeno: 26.8.2023.
12. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 17. 8. 2023. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=44727>
13. Juul, J. (2002). Razgovori s obiteljima: perspective i procesi. Zagreb: Alinea.
14. Klarin, M. (2006). Razvoj djece u socijalnom kontekstu. Sveučilište u Zadru: Naklada Slap.
15. Ljubetić, M. (2014). Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice. Zagreb: Element.

16. Ljubetić, M. (2013). *Nosi li dobre roditelja rođa?! Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Zagreb: Profil.
17. Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta*. Zagreb: Školske novine.
18. Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali professor.
19. Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3.), 69-84. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/234848>
20. Nenadić Bilan, D. i Matov, J. (2014). Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstvu. *Magistra Iadertina*, 9 (1), 123-135. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/137247>
21. Nenadić-Bilan, D. i Zloković, J. (2015). Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgojitelja. *Magistra Iadertina*, 10. (1.), 65-78. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/154215>
22. Paccaud, A., Keller, R., Luder, R. Pastore G. i Kunz, A. (2021). Satisfaction With the Collaboration Between Families and Schools – The Parent’s View. *Front. Educ.* 6. Preuzeto s <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/educ.2021.646878/full>
23. Petrović-Sočo, B., Miljević-Ridički, R. i Šarić, M. (2013). Ispitivanje procjena odgojitelja i studenata odgojiteljskog studija o važnosti zadovoljenja dječjih potreba u ustanovi ranoga odgoja i obrazovanja. *Školski vjesnik*, 62 (2-3), 229-252. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/105322>
24. Slunjski. E. (2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar Media.
25. Smith, T.E., Sheridan, S.M., Kim, E.M., Park, S. i Beretvas, N. (2020). The Effects of Family-School Partnership Interventions on Academic and Social-Emotional Functioning: a Meta-Analysis Exploring What Works for Whom. 32, 511-544. Preuzeto s <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09509-w>
26. Sušan Gregorović, K. (2018). Dobrobiti roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta. *Napredak*, 159 (1 - 2), 101-113. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/202777>
27. Sušan Gregorović, K. (2017). Roditeljska uključenost u obrazovanje djeteta: stavovi i praksa učitelja. *Školski vjesnik*, 66 (3.), 347-376. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/193277>
28. Visković, I. (2018). *Kultura zajednica u kojoj odrasta dijete rane i predškolske dobi*. U: A. Benčec Nikolovski (ur.), *Izazovi suradnje: razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 15-65). Zagreb: Alfa.

29. Višnjić Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednice odrastanja. U: A. Benčec Nikolovski (ur.), Izazovi suradnje: razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima (str. 77-110). Zagreb: Alfa.
30. Vasta, R., Haith, M., Miller, S., (2005). Dječja psihologija. Zagreb: Naklada Slap.
31. Witte, A., Singleton, F., Smith, T., i Hershfeldt, P. (2021). Enhancing Family-School Collaboration with Diverse Families. Center on PBIS, University of Oregon. Preuzeto s www.pbis.org

PRILOZI SLIKA

1. Slika 1. Bronfenbrennerova teorija ekoloških sustava (Vasta, Haith, Miller, 2005)
2. Slika 2. Model partnerstva s obitelji (deFur, 2012)
3. Slika 2. Epstein „Sfere utjecaja“ (Smith, 2019)

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja MIHAELA BERONJA, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 22. 9. 2023.

Potpis

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: MIHAELA BERONJA
Naslov rada: OBILJEŽJA PARTNERSTVA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA KOJA DOPRINOSU DOBROBITI DJETETA
Znanstveno područje: PEDAŠKOST
Znanstveno polje: DRUŠTVENE ZNANOSTI
Vrsta rada: ZAVRŠNI RAD

Mentor/ica rada:

doc. dr. sc. Toni Maglica

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

doc. dr. sc. Toni Maglica

doc. dr. sc. Katja Kalebić Jakupčević

prof. dr. sc. Maja Lyubetić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

b) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 22. 9. 2023.

Potpis studenta/studentice: